

नागपूर-नागभीड नॅरोगेज रेल्वेमार्गाचे ब्रॉडगेज रेल्वे मार्गात रुपांतर करणे या प्रकल्पाकरीता महाराष्ट्र रेल इनफ्रास्ट्रक्चर डेवलपमेंट कॉर्पोरेशन द्वारा (एमआरआयडीसी) वित्तीय संस्थेमार्फत घेण्यात येणाऱ्या रु. ८४० कोटी रकमेपैकी ५०% कर्ज रकमेस म्हणजेच रु.४२० कोटी कर्जास शासन हमी देणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन

वित्त विभाग

शासन निर्णय क्रमांक : शाहमी-२०२१/प्र.क्र.४२/अर्थबळ,

मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२

दिनांक :- २४ ऑगस्ट, २०२१

- वाचा** -१) शासन निर्णय, वित्त विभाग, क्र.शाहमी -१०९९/प्रक्र.६८/शा.हमी, दि. ५.११.१९९९
२) शासन निर्णय, वित्त विभाग, क्र.शाहमी -१००८/प्रक्र.१८/शा.हमी, दि.२८.४.२००८
३) शासन निर्णय, गृह विभाग, क्र.आरएलवाय-०६१२/प्र.क्र.७८/पुनर्बांधणी-२/परि-५ दि.३० जुलै, २०२०

प्रस्तावना:

नागपूर-नागभीड या ११६.१५ कि.मी. अंतराच्या रेल्वे मार्गाचे नॅरोगेजवरून ब्रॉडगेज मध्ये रुपांतर करण्यासाठीचा सुमारे रु.१४०० कोटींच्या सुधारित किंमतीचा प्रकल्प महाराष्ट्र रेल इनफ्रास्ट्रक्चर डेवलपमेंट कॉर्पोरेशन (MRIDC) द्वारा राबविण्यात येणार आहे. सुधारित अंदाजपत्रकानुसार सदर प्रकल्प रु.१४०० कोटी खर्चाच्या मर्यादेत ६०% कर्ज व ४०% समभागमूल्य या प्रमाणात राबविण्यास मान्यता देण्यात आली आहे. सदर प्रकल्पासाठी घ्यावयाच्या ६०% (रु.८४० कोटी) कर्ज रकमेपैकी ५०% कर्ज रकमेस म्हणजेच रु.४२० कोटी कर्ज रकमेस राज्य शासनाने हमी द्यावी व उर्वरीत ५०% कर्ज रकमेस केंद्र शासनाने हमी द्यावी असा निर्णय मा. मंत्रिमंडळाने दि. २५.६.२०२० रोजीच्या बैठकीत घेतला आहे. त्यानुषंगाने गृह विभागाने प्रस्तावित केल्यानुसार महाराष्ट्र रेल इनफ्रास्ट्रक्चर डेवलपमेंट कॉर्पोरेशन (MRIDC) या कंपनीद्वारे उभारण्यात येणाऱ्या रु.८४० कोटी कर्जापैकी रु.४२० कोटी (रुपये चारशे वीस कोटी फक्त) कर्जास शासन हमी देण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :

नागपूर-नागभीड या ११६.१५ कि.मी. अंतराच्या रेल्वे मार्गाचे नॅरोगेजवरून ब्रॉडगेज मध्ये रुपांतर करणे या प्रकल्पासाठी लागणाऱ्या एकूण निधीपैकी महाराष्ट्र रेल इनफ्रास्ट्रक्चर डेवलपमेंट कॉर्पोरेशन (MRIDC) द्वारा (ऋणको) पंजाब नॅशनल बँकेकडून (धनको) उभारण्यात येणाऱ्या रु.८४० कोटी कर्ज रकमेपैकी ५०% कर्ज रकमेस म्हणजेच रु.४२० कोटी (रुपये चारशे वीस कोटी फक्त) शासन हमी मंजूर करण्यात येत आहे.

२. सदर शासन हमीवर कर्ज उचलण्याची कालमर्यादा शासन निर्णय निर्गमित केल्याच्या दिनांकापासून दोन वर्षांपर्यंत राहिल.

३. धनको समवेत शासन हमीवर घेण्यात येणाऱ्या कर्जासंबंधी करण्यात येणाऱ्या करारपत्रात खालील अटी व शर्तीचा समावेश करण्यात यावा. करारनाम्याशिवाय किंवा करारनामा स्वाक्षरीत होण्यापूर्वी बँकेने कर्ज संवितरीत केल्यास शासन हमी अवैध ठरेल.

३.१) शासन हमी एकूण रु.४२० कोटी इतक्या रकमेपुरती मर्यादित राहील.

३.२) महाराष्ट्र रेल इनफ्रास्ट्रक्चर डेवलपमेंट कॉर्पोरेशन (MRIDC) या कंपनीने धनको कडून घेतलेल्या कर्जाची परतफेड करण्यास विलंब झाल्यास त्याकरिता आकारण्यात आलेल्या दंडनीय व्याजाकरीता शासन हमी लागू होणार नाही.

३.३) महाराष्ट्र रेल इनफ्रास्ट्रक्चर डेवलपमेंट कॉर्पोरेशन (MRIDC) कंपनीकडून धनको संस्थेने महाराष्ट्र रेल इनफ्रास्ट्रक्चर डेवलपमेंट कॉर्पोरेशन (MRIDC) यांची पुरेशा मत्तेची प्रतिभूती (Security) घ्यावी. सदर मत्तेची तपासणी वेळोवेळी व कमीत कमी तीन महिन्यातून एकदातरी धनको संस्थेने करावी.

३.४) महाराष्ट्र रेल इनफ्रास्ट्रक्चर डेवलपमेंट कॉर्पोरेशन (MRIDC) या कंपनीकडून कर्जाच्या परतफेडीबाबत अथवा व्याजाची रक्कम देण्याबाबत होणा-या कसुरीची सूचना शासनास ३० दिवसात देणे धनको संस्थेस बंधनकारक असेल.

३.५) धनको संस्था ही महाराष्ट्र रेल इनफ्रास्ट्रक्चर डेवलपमेंट कॉर्पोरेशन (MRIDC) या कंपनीला आदेशामध्ये विहित केलेल्या मर्यादेपेक्षा अधिक कर्ज देणार नाही.

३.६) महाराष्ट्र रेल इनफ्रास्ट्रक्चर डेवलपमेंट कॉर्पोरेशन (MRIDC) या कंपनीकडून कर्ज फेडीत कसूर झाल्यास, महाराष्ट्र रेल इनफ्रास्ट्रक्चर डेवलपमेंट कॉर्पोरेशन (MRIDC) या कंपनीचे निर्माण होणारे अधिकार व मालमत्ता यासारख्या चल/अचल मालमत्तेची विक्री / लिलाव (Auction) करून धनको संस्थेने कर्ज वसुलीची प्रक्रिया पूर्ण करावी. तसेच, धनको संस्थेकडून कर्ज वसुलीसाठी इतर सर्वतोपरी प्रयत्न केल्याशिवाय धनकोला हमीपूर्ततेकरिता शासन हमीची प्रतिभूती म्हणून वापर करता येणार नाही.

३.७) धनको कडून महाराष्ट्र रेल इनफ्रास्ट्रक्चर डेवलपमेंट कॉर्पोरेशन (MRIDC) या कंपनीच्या तारण चल / अचल मालमत्तेची विक्री करून कर्ज वसुलीचा निर्णय झाल्यास त्यासाठी एक समिती स्थापन करावी व त्या समितीमध्ये गृह विभाग व वित्त विभाग यांचा प्रत्येकी एक प्रतिनिधी घेण्यात यावा. तारण चल / अचल मालमत्तेची विक्री/ लिलाव करताना मुल्यांकन त्रयस्थ संस्थेकडून शासन नियमानुसार करणे आवश्यक राहील. तसेच, उक्त समितीमधील शासनाच्या प्रतिनिधींच्या अहवालासह लिलाव प्रक्रियेचे अंतिमीकरणास शासनाची मान्यता घेणे आवश्यक राहील.

वरील (३.१) ते (३.७) पैकी कोणत्याही अटीचा भंग झाल्यास शासन हमी अवैध होईल.

४. महाराष्ट्र रेल इनफ्रास्ट्रक्चर डेवलपमेंट कॉर्पोरेशन (MRIDC) या कंपनीस रु.४२० कोटीच्या कर्जासाठी दिलेली शासन हमी संदर्भाधिन अ.क्र. १ येथील दि.५.११.१९९९ मधील शासन निर्णयामध्ये नमूद केलेल्या अटी तसेच खालील अटी व शर्तीच्या अधीन राहील:-

४.१) महाराष्ट्र रेल इनफ्रास्ट्रक्चर डेवलपमेंट कॉर्पोरेशन (MRIDC) हे Principal Debtor राहील.

- ४.२) सदर धनको कडून घेण्यात येणा-या कर्जाचा वापर ज्या उद्दीष्टासाठी ते घेण्यात आले आहे त्यासाठीच करण्यात यावा.
- ४.३) महाराष्ट्र रेल इनफ्रास्ट्रक्चर डेवलपमेंट कॉर्पोरेशन (MRIDC) या कंपनीने आवश्यक तेवढ्याच कर्जाची उचल करावी.
- ४.४) धनको कडून कर्ज घेतांना रिझर्व बँकेच्या प्रचलीत बँक दराचा विचार करुन त्यानुसार व्याजाचा दर कमीतकमी असेल याची खात्री करण्याची संपूर्ण जबाबदारी गृह विभाग/ महाराष्ट्र रेल इनफ्रास्ट्रक्चर डेवलपमेंट कॉर्पोरेशन (MRIDC) या कंपनी यांची राहिल.
- ४.५) सदरचे कर्ज (मुद्दल + व्याज) फेडण्याची संपूर्ण जबाबदारी महाराष्ट्र रेल इनफ्रास्ट्रक्चर डेवलपमेंट कॉर्पोरेशन (MRIDC) या कंपनीची राहिल.
- ४.६) सदर शासन हमीवर देण्यात आलेल्या कर्जाचे दायित्व शासनावर येणार नाही यादृष्टीने संनियंत्रण ठेवण्याची जबाबदारी जबाबदारी सहसचिव/ उपसचिव, गृह विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२ यांची राहिल.
- ४.७) महाराष्ट्र रेल इनफ्रास्ट्रक्चर डेवलपमेंट कॉर्पोरेशन (MRIDC) या) कंपनीने दर महिन्याला कर्ज परतफेडीच्या प्रगतीबाबतची स्थिती दर्शविणारी माहिती गृह विभागाकडे /वित्त विभागाकडे सादर करावी.
- ४.८) महाराष्ट्र रेल इनफ्रास्ट्रक्चर डेवलपमेंट कॉर्पोरेशन (MRIDC) या कंपनीने विहित कार्यपद्धतीने लेखा परिक्षित केलेल्या लेख्यांची एक प्रत गृह विभाग/वित्त विभागास सादर करावी.
- ४.९) महाराष्ट्र रेल इनफ्रास्ट्रक्चर डेवलपमेंट कॉर्पोरेशन (MRIDC) ही कंपनी त्यांच्या आर्थिक स्थितीबाबतचा अहवाल या शासन निर्णयासोबत जोडलेल्या प्रपत्र-अ मध्ये दर सहा महिन्यांनी (३०मार्च/३०सप्टेंबर) गृह विभागास सादर करेल.

५. हमी शुल्क

- ५.१) महाराष्ट्र रेल इनफ्रास्ट्रक्चर डेवलपमेंट कॉर्पोरेशन (MRIDC) या कंपनीने शासन हमीवर घेतलेल्या कर्जावरील हमीशुल्काचा दर रु.२/- प्र.श.प्र.व. असा राहिल.
- ५.२) हे हमीशुल्क ज्या कालावधीकरिता देय राहिल त्या कालावधीतील कोणत्याही दिवशी कमाल अदत्त असलेल्या कर्ज आणि व्याजाच्या एकूण रकमेवर देय राहिल.
- ५.३) हमी शुल्काचा भरणा दर सहा महिन्यांनी करण्यास महाराष्ट्र रेल इनफ्रास्ट्रक्चर डेवलपमेंट कॉर्पोरेशन (MRIDC) जबाबदार राहिल. प्रत्येक वित्तीय वर्षाच्या ३१ मार्च आणि/ अथवा ३० सप्टेंबर रोजी अदत्त असलेल्या कर्जावर देय असलेल्या हमी शुल्काचा भरणा अनुक्रमे १ एप्रिल आणि / अथवा १ ऑक्टोबर रोजी करण्यात यावा.
- ५.४) देय हमी शुल्क शासन तिजोरीत भरणा करण्यास संबंधित कंपनीकडून कसूर झाल्यास अशा कसूर केलेल्या थकीत रकमेवर पहिल्या तीन महिन्यासाठी १६ टक्के दराने व त्या पुढील कालावधीसाठी २४ टक्के दराने व्याज आकारले जाईल.

५.५) महाराष्ट्र रेल इनफ्रास्ट्रक्चर डेवलपमेंट कॉर्पोरेशन (MRIDC) यांनी शासन हमी शुल्काची रक्कम "८२३५-सर्वसाधारण व इतर राखीव निधी, ११७-हमी विमोचन निधी (८२३५५०४५०९)" या लेखाशिर्षाखाली शासकीय कोषागारात भरणा करावी.

५.६) हमी शुल्क भरल्याच्या पृष्ठयर्थ चलनाची साक्षांकित प्रत गृह विभागाने वित्त विभागास (ऋण व हमी संनियंत्रण कक्षास) पाठवावी.

५.७) संबंधित कंपनीने देय हमीशुल्काचा भरणा केला नाही तर सदर हमीशुल्क गृह विभाग संबंधित कंपनीकडून वसूल करेल, अन्यथा शासन हमी अवैध ठरेल.

५.८) शासन हमीवरील घेतलेल्या कर्जाच्या परतफेडीबाबत व नियत दिनांकास हमीशुल्क वसूल करण्याची व संनियंत्रणाची जबाबदारी सहसचिव/ उपसचिव, गृह विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२ यांची राहिल.

६. हा शासन निर्णय गृह विभागाच्या नस्ती क्र. आरएलवाय-०६१२/प्र.क्र.७८/पुनर्बाधणी-२/परि-५ वरील प्रस्ताव व वित्त विभागाचा शासन हमी क्र. ०१/२०२१-२२ नुसार निर्गमित करण्यात येत आहे.

७. महाराष्ट्र रेल इनफ्रास्ट्रक्चर डेवलपमेंट कॉर्पोरेशन (MRIDC) या कंपनीने कर्ज घेण्यासंबंधी करावयाच्या करारपत्रावर स्वाक्षरी करण्याकरिता गृह विभागातील संबंधित सहसचिव/ उपसचिव व वित्त विभागातील उप सचिव (अर्थबळ) यांना प्राधिकृत करण्यात येत आहे.

८. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संगणक सांकेतांक क्रमांक २०२१०८२४१२४५०३६८०५ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(ज. बा. कुलकर्णी)
उपसचिव, महाराष्ट्र शासन.

प्रति,

- १) मा.राज्यपाल यांचे सचिव.
- २) मा. सभापती, महाराष्ट्र विधानपरिषद, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई.
- ३) मा. अध्यक्ष, महाराष्ट्र विधानसभा, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई.
- ४) मा. विरोधी पक्षनेता, विधानपरिषद/विधानसभा, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई.
- ५) मा. उपसभापती, महाराष्ट्र विधानपरिषद, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई.
- ६) मा. उपाध्यक्ष, महाराष्ट्र विधानसभा, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई.
- ७) सर्व सन्माननिय सदस्य विधानपरिषद/ विधानसभा महाराष्ट्र विधानमंडळ सदस्य, विधानमंडळ, मुंबई.
- ८) मुख्यमंत्र्यांचे प्रधान सचिव.
- ९) उप मुख्यमंत्र्यांचे प्रधान सचिव.
- १०) सर्व मंत्री व राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.

- ११) महालेखापाल, महाराष्ट्र- १/२ (लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र, मुंबई / नागपूर.
- १२) महालेखापाल, महाराष्ट्र- १/२ (लेखा परीक्षा), महाराष्ट्र, मुंबई / नागपूर.
- १३) ग्रंथपाल, महाराष्ट्र विधानभवन सचिवालय, मुंबई, (५प्रती)
- १४) भारतीय जनता पार्टी, महाराष्ट्र प्रदेश, सी.डी.ओ. बॅरेक्स क्र.१, योगक्षेमसमोर, वसंतराव भागवत चौक, नरिमन पॉईन्ट, मुंबई-४०० ०२०.
- १५) इंडियन नॅशनल काँग्रेस पार्टी, महाराष्ट्र प्रदेश काँग्रेस (आय) समिती, टिळक भवन, काकासाहेब गाडगीळ मार्ग, दादर, मुंबई-४०० ०२५.
- १६) नॅशनॅलिस्ट काँग्रेस पार्टी, ठाकरसी हाऊस, जे.एन.हेरेडीया मार्ग, बेलार्ड इस्टेट, मुंबई.
- १७) शिवसेना, शिवसेना भवन, गडकरी चौक, दादर, मुंबई-४०० ०२८.
- १८) बहुजन समाज पार्टी, महाराष्ट्र राज्य, बी.एस.पी. भवन, प्लॉट नं.८३-अ, कलेक्टर कॉलनी चेंबूर, मुंबई-४०००१४.
- १९) भारतीय कम्युनिस्ट पार्टी, महाराष्ट्र कमिटी, ३१४, राज भवन, एस.व्ही.पटेल रोड, मुंबई-०४.
- २०) भारतीय कम्युनिस्ट (मार्क्सवादी) पार्टी, महाराष्ट्र कमिटी, जनशक्ती हॉल, ग्लोब मिल पॅलेस, वरली, मुंबई-२८.
- २१) महाराष्ट्र नवनिर्माण सेना, राजगड, मातोश्री टॉवर शिवाजी पार्क, दादर, मुंबई-२८.
- २२) अपर मुख्य सचिव (परिवहन), गृह विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२.
- २३) व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र रेल इनफ्रास्ट्रक्चर डेवलपमेंट कॉर्पोरेशन (MRIDC), २ रा मजला, हेक्स्ट हाऊस, नरिमन पॉईन्ट, मुंबई ४०००२१.
- २४) वित्त विभाग (साउ /व्यय-८ /ऋण व हमी नियंत्रण कक्षा), मंत्रालय, मुंबई.
- २५) कार्यासन अधिकारी परि-५, गृह विभाग, मंत्रालय, मुंबई--४०० ०३२.
- २६) पंजाब नॅशनल बँक, कॉर्पोरेट शाखा, मुंबई (गृह विभागामार्फत)
- २७) निवड नस्ती -अर्थबळ.

ANNEXURE A

Proforma in which the information in respect of repayment of loan and financial liability of the borrower is to be submitted by the lending institute to the Government every six month (1st April/ 1st Oct)

1 Name of Lending Institute:

2 Principal Debtor:

3 Name of Administrative Dept:

4 Guarantee No:

5 Date of Validity of Guarantee:

6 Report for the period from: To

Guarantee & Repayment during the period

(Rupees)

		Principal	Interest	Total
1	Outstanding guarantee at beginning of the period			
2	Additional guarantee sanctioned, if any during the period			
3	Total Outstanding (1+ 2)			
4	Repayment of loan			
5	Balance at end of the period (3 - 4)			
6	Amount Credited in to Escrow A/C			
7	Net Balance (5 - 6)			

7 Payment of Guarantee fees

(Rupees)

	Outstanding Amount	G . F.	Penal Fee	Total
1	Outstanding at the Beginning			
2	G. F. Paid (Rs.)			
3	Date			
4	Challan No.			
5	Balance at end of the period (1 - 2)			

8 Types of assets taken as security against amount of loan / outstanding

Description Secured	Estimated Value	How
(i)		
(ii)		
(iii)		
Total		

(P.T.O.)

<p>9 Types of inspection of assets / due diligence by lending institute during last 6 months to ensure loans are properly secured.</p>	
<p>10. Financial Health of Principal Debtor (I) Total Turnover of the Principal Debtor (II) Total Profits (iii) % of profits as % of loan amount</p>	
<p>11. Is in the opinion of lending institute, the borrowing institute in a position to service the debt against which government guarantee is given</p>	
<p>12. Is in view of the lending institute, the borrowing institute being managed efficiently</p>	
<p>13. If not, type of corrective action proposed to be taken by lending institute</p>	
<p>14. Has the lending institute ensured that no further loans have been taken by the borrowing institute since the government guarantee was given</p>	
<p>15. Has the lending institute ensured that the guarantee fees has been paid to the Government in order to keep the guarantee alive and valid</p>	